

Szilánkok a haditechnika történetéből

Kutató-fejlesztő katonák

A művelődési központban működő Rováskör meghívására érkezett Érdre Hajdú Ferenc hivatásos katona, műszaki tiszt. A Haditechnika főszerkesztője Szilánkok a magyar haditechnikai kutatás-fejlesztés történetéből címmel tartott előadást.

Egy olyan embernél, akinek életében a reál és a humán érdeklődés jól megfér egymás mellett, adódik a kérdés:

- Melyik terület áll szívéhez a legközelebb?

Dr. Hajdú Ferenc:
- Alapvégzettségem szerint lokátor mérnök vagyok. A légvédelmi rendszer zsugorodása miatt sok légvédelmis tisztnek kellett valamilyen más elfoglaltság után néznie. A kollégáim előtt már régóta ismert, hogy szépirodalmat is olvasok, sőt, verseket is szavak különböző rendezvényeken. Tizenegy évvel ezelőtt megürrült a Haditechnika folyóirat főszer-

A portrait of a man with short dark hair, wearing a dark suit, white shirt, and patterned tie. He is standing with his arms crossed against a plain, light-colored background.

Hajdú Ferenc: Ne feledjük el a magyar katonai mérnökök teljesítményeit

kesztői széke. Az egyik barátomnak eszébe jutottam, és megkérdezte, lenne-e kedvem újságírással foglalkozni. Kezdetben nem vettem komolyan a felkérést, de néhány nap múlva meggondoltam magam, és hozzáfogtam. Azóta vagyok a folyóirat főszerkesztője. Nagyon megszerettem ezt a munkát. Egyrészt a katonai műszaki tudományokat, a hadmérnöki ismereteket kutatói mélységben van módom megismerni, másrészt a lapon keresztül a szélesebb érdeklődőknek legalább ismeretterjesztő szinten van lehetőségem az információkat átadni. Ez egy igen izgalmas terület. Szerencsére elég sokan érdeklődnek iránta. Közülük többen laikusok. Nők is olvassák az újságot, akik persze zömében műszaki vagy militáns hajlamú hölgyek. Egyébként most már hosszú évek óta a Nemzetvédelemi Egyetemen nőket is képeznek, így remek és ügyes katona nők is vannak a rendszerben.

- Az előadás címében a szilánkok szó a részletekre utal. Miért? Olyan nagy az anyag, hogy még nem sikerült mindennek utánajárnia, vagy olyan hosszú, hogy nem fér bele több az előadás idejébe?

- Mindkettő egyszerre igaz.
Én akár hetekig is tudnék
mesélni, de az előadásaimon

csak szilánkokat válogatok ki az anyagból. Arról beszélek, ami szerintem a publikumot is érdekli. Azért van bennem némi önzés is, mert azt is elmondom, ami számomra éppen akkor a legérdekesebb vagy legfrissebb információ. Próbálom ilyenkor a legújabb felfedezéseket is megosztani a közönséggel. A kérdés másik fele is igaz, mert rengeteg kutatás áll még előttünk, ez egy nagyon hiányosan feldolgozott terület. Ennek több oka van. A történet, a magyar katonai műszaki kérdéskör kezdete az Osztrák-Magyar Monarchia idejére vagy még korábbra tevéődik. Akkoriban kisebb hangsúlyja volt annak, hogy ki osztrák, ki magyar, ki horvát. Ilyen szempontból nehéz a nemzetiségeket aszerint különválasztani, hogy melyik dolog kihez kötődik. Ami még nehezíti a kutatásokat, hogy mi, magyarok minden nagy háborúból vesztesen kerültünk ki, és ilyenkor a győztes hatalmak mindig kifosztották az országot. A fegyvereket, a gépeket és a hozzájuk kapcsolódó papírokat elvitték, de sok minden márt a háború során megsemmisült.

- Ez a fajta kutatás hogyan történik?

- Nagyon sokirányúan. Az ember egyrészt a meglévő irodalomról tájékozódik. Az Osztrák-Magyar Monarchiáról a bécsi archívumban lehetne kutatni, de sajnos nekem erre még nem volt lehetőségem. Én azoknak a polgári kutatási eredményeknek a katonai vonatását tudom kutatni, amelyeket a már ott járt barátaim elhoztak nekem. A két

világháború közötti időszak levéltári anyaga a Haditechnikai Intézetnél volt. Ezt egy tételben menekítették ki nyugatra egy uszályon, amely találatot kapott, elsüllyedt és minden megsemmisült. Tehát minden olyan anyag, amit a kutatás-fejlesztésről, a Haditechnikai Intézetről tudni lehet, azt a HM más szerveinél kell keresni. Nézegetem a régi fényképeket, újdonságokat keresek, amelyeket korábban mások még nem ismertek fel. Próbálok következtetéseket levonni fegyverek, eszközök, járművek működéséről a fizikai és műszaki ismereteimen keresztül. A kutatásomban, amiből doktoráltam, külön részt szenteltem az idős kollegákkal készült interjúknak. Olyanokkal beszéltem, akik emlékeznek még eseményekre, eszközökre, de ezeket valamilyen okból kifolyólag nem úgy vagy egyáltalán nem dokumentálták. Rengeteg információ tudok ilyen emberektől összeszedni, amelyek engem akár egy új irányba is elindíthatnak. A katonai kutatások akkor, amikor aktuálisak, mindig titkosak. Igazából ezeket kutatni és publikálni csak akkor lehet, amikor a titkosításuk lejárt. Ezért az én kutatásaim zömében az 1990-es éveik, a rendszerváltásig tartanak. A PhD-met is erről az időszakról írtam.

- A kutatás során mi volt az, amire rátalált, és még önt is megdöbbsentette?

- Az egyik legérdekesebb történet mostanában *Misnay József* hadiműszaki törzskari ezredes élete és munkássá-

A szerző felvételei

ga. A szakmában a kumulatív hatású fegyverek működését a világon mindenhol Misnay-Schardin-effektusként emlegetik. A kumulatív üreges töltetekkel a robbantás irányát egy helyre fókuszálják. Páncélos ütközőket, járműveket, eszközöket szokták így ártóbbantani. Ennek az egyik legismertebb kidolgozója, Misnay József hmtk. ezredes, aki ott dolgozott nálunk, a Haditechnikai Intézetnél, tehát az egyik elődöml. Ő az első a világon, aki ilyen hatású irányított, robbantással formált lövedék elven működő fegyvert talált fel. A nevét az egész világon ismerik, de mielőtt elkezdtem kutatni, annyit tudtak róla, hogy létezett egy Misnay nevezetű ezredes, aki eltűnt a vasfügőny mögött. Még a keresztnevét sem tudták! Ehhez képest mostanra a komplett életrajzát, a rokonait, a munkásságát, az életét, gyakorlatilag mindent ki tudtam kutatni róla, persze rengeteg segítséggel. Ebben a Hadtörténeti Múzeumban a kollégái, a lakóhelyén dolgozó múzeumigazgató, a még élő unokaöccse és a család segítette. Nagyon jó érzés, hogy van egy magyar katona, egy zse-

nális műszaki ember, aki itt élt közöttünk. Akit egyébként mi hamarabb feledtünk el, mint a világ... Ilyen történetet még százát tudok mondani. Most *Jáky József* ezredes életével és munkásságával foglalkozom, aki szintén lokátoros tiszt volt, tehát szakmai elődöm. *Bay Zoltán* nevét a Holdradar-kísérlettel kapcsolatban mindenki ismeri, de azt kevesen tudják, hogy Jáky József hmtk. ezredes kérte föl erre a munkára. Több mint 20 mérnök, tudós és fizikus dolgozott a II. világháború alatt azért, hogy Magyarország rendelkezzen katonai lokátorokkal. Ugyan a honvédelmi miniszter írta a felkérő levelet, és ő adta a parancsot az embereknek, köztük Bay Zoltánnak, de Jáky volt az, aki tudta, hogy kik ezek és mire képesek. Bay Zoltán soha nem mérte volna meg a Föld-Hold-távolságot, ha nincs Jáky, aki maga is nagyszerű kutató volt. Most azon dolgozom, hogy mindezt publikáljam. Hogy ne feledjük el a nagy magyar vívmányok mögött a katona mérnököt, aki beindította a folyamatot, hogy eredménye is legyen. Nem is akármilyen.

oá

Érszűkületben szenved? *A megoldást keresi?*

Az eljárás megkezdése előtt és után is orvosi vizsgálat történik

A mozgás mindennapi életünk alapja, még azoknál is, akik nem sportolnak rendszeresen. Akkor vesszük ezt igazán észre, amikor már nehezebbre esik pár lépés megtétele is. Ne hagyja, hogy ide jusson! Tudta-e Ön, hogy az érzelmeszedésből kialakuló szív-és érrendszeri betegségek okozzák minden második ember halálát hazánkban?

A szervezetünk működéséhez szükséges anyagok a vérérhálózaton keresztül jutnak el szerveinkhez. Ha az artériás rendszer bármely szakaszán valamilyen okból szűkület alakul ki, akkor arra a területre nem jut elegendő tápanyag és oxigén. Az érszűkület tünetei attól függenek, hogy a szűkület vagy elzáródás milyen mértékű, és hol helyezkedik el. Ha az alsó végtagban van jelen a szűkület, a beteg a lábak hűvösségét, fehérségét észleli, krónikus fájdalomról, helyi érzéketlenségről, görcsről és járástávolsága csökkenéséről panaszkodik, de láb fáradékonyság is felléphet. Súlyosabb esetekben elszíneződést, elhaló lábrészt, vagy nem gyógyuló sebeket okoz az érszűkület. Ha az érszűkület például a nyaki vagy agyi ütőereket érinti, akkor a panaszok koncentrációzavarban, feledékenységben, szédülésben, fülzúgásban, látászavarban, zibbadásban, fejfájásban, mozgászavarban jelentkezhetnek.

Az érszűkület megkeserítheti életünket. Ennek megelőzésére vagy a meglévő baj enyhítésére és kezelésére két fontos dolgot kell megtennünk. Az egyik az, hogy az érszűkületet előidéző szokásainkon kell változtatni, ezek a dohányzás elhagyása, a rendszeres mozgás elkezdése, a magas vérnyomásban és cukorbetegségben szenvedők vérnyomásának és vércukrának beállítása, az állati zsiradékból és ételek mellőzése. A másik fontos dolog az, hogy

időben kell orvosi vizsgálatban és kezelésben részt venni, amíg nem késő.

Szerencsére az ország számos nagy városában, Budapesten öt kerületben is elérhető a Nashwan-Parasound^{plus} készülék, Dr. Khaled Nashwan, sebész szakorvos találmánya, amely sokkal több, mint 30 nemzetközi nivós nagydíjat nyert el. Ez az új eljárás a tudományos tényeken alapuló legújabb fizioterápiás gyógy mód. A készülék az infra-, hallható- és az ultrahang hullámok alkalmazásával kezeli az ízületekben szenvedő betegeket. Serkenti a kollaterális (mellékerek) keringésképzést, ezáltal a keringésromlás okozta tüneteket csökkenti vagy megszünteti. A kívánatos hatás eléréséhez csupán 20 kezelésre van szükség, napi egy-egy kezeléssel. Egy kezelés 30-40 percig tart. A négy hétig történő kezelések hétfőtől péntekig tartanak. A kezeléseket orvosi vizsgálat előzi meg, amelyet szakorvos végez. A vizsgálat és a kezelés fájdalommentes.

További felvilágosítás: www.medhungary.com vagy 06-30/339-6963, 06-20/327-6835, 06-70/290-3216, 06-72/551-714

